

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY.

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt' roka --- 1 " --- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. stáza
 sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Drotári.

Nerozumieme tu našich statočných slovenských drotárov, lež veľkosvetkých fušerov, drotárov politických. Velvyslancovia europejských mocností vydržovali porady, takrečenú reuniu, v Londýne a teraz zastavili ich robotu. Prečo začali tie porady? Aby sdrotovali pokoj Europy. A prečo zastavili ich robotu? Bo pokoj Europy nevedeli sdrotovať. Ťažko je drotovať, keď nikto nemá drótu a ešte ťažšie je robiť pokoj tým, ktorí prvej chceli mať vojnu. To ale tolko znamená, že v celej balkánskej otázke uhorsko-rakúska monarchia ostane na seba zanechaná a keď chce pečené gaštany, sama musí si ich z uhlia vykutať. Znamená to však aj to, čo istý anglický minister povedal, že včul ešte nebude europejská vojna, že ale vypuknúť môže v máji.

Kto zná terajšie pomery na Balkáne, presvedčený je o tom, že Srbi nevypracú sa z Albánie, Černohorci nedajú si vziať Skutari a Gréci neopustia Epirus. Kto ich ztadiť má vyhnúť? Anglický kráľ nebude viesť vojnu proti svojmu bratrancovi kráľovi gréckemu, taliansky kráľ ako zaľko nepojde proti svojmu drahému svokrovi kráľovi Černohorcov, Francúzsko do jedného mecha duje s Ruskom. Rusko ale všetko na svete chce, len to nie, aby pokoj bol na Balkáne. Moskál by už aj posial bol napadol uhorsko-rakúsku monarchiu, keby bol k vojne celkom prichystaný, to jest, keby na hraniciach uhorsko-rakúskej monarchie a Nemecka pospolu mal dva milliony vojakov. V mesiaci máji ale Moskál na našich a na nemeckých hraniciach

už bude mať dva milliony vojakov a vtedy ako to ten anglický minister povedal, môže už vypuknúť vojna.

Dá sa však predpokladať, že Moskál predsa bude mať tolko rozumu a v máji nezačne proti nám vojnu. Jestli ale uhorsko-rakúska monarchia neustúpi od toho, aby Albánie bola samostatná, a pravdepodobne od tohoto nepopustí, vtedy v prvom rade so Srbskom musíme začať, podmaniť si Horné Srbsko a ľahkomyselne opustený novibazarský sandžák, v tom páde pravda tak Srbsko ako aj Černohorsko lapily by sa lepšieho rozumu, ale len vtedy, keby za nich ani jednej gulky nevypálil Moskál. Toto je ale veľká otázka. Keby teda uhorsko-rakúska monarchia za samostatnosť Albánie pustila sa do vojny so Srbskom a Černohorskom, na každý pád prichystaná musí byť aj na vojnu s Ruskom. Toto veľmi dobre vedia v Belehrade a Cetinje ako aj v Petrohrade a vo Viedni. Len tomuto možno pripísať, že Srbsko a Černohorsko tak nestydate opovžia sa vystupovať proti monarchii uhorsko-rakúskej. Čoho že by sa báli, veď dobre vedia, že v páde vojny nemajú čo ztratiť, kdežto uhorsko-rakúska monarchia a podobne aj Rusko o všetko môžu prísť.

Neni sú teda fušeri tí politickí drotári? Politika je pánske huncútstvo, hovorí ľud. Najväčšie huncútstvo je ale aké po celý čas balkánskej vojny prevádzali takrečení diplomati. Medzi týmito nie na poslednom mieste stojí naše zahraničné ministerstvo. Toto hotové je proti Srbsku a Černohorsku i vojnou zabezpečiť neodvislosť Albánie, Ako keby vo Viedni nevedeli, že ku vojne potrebné sú po prvé peniaze,

po druhé peniaze a po tretie zas len peniaze. Zkadiaľ ale vziať tie peniaze? Keby sa jednalo o samu rakúsku monarchiu, nemala by nás čo hlava boľeť, veď ale jestli Rakúsku príležitostne bundu vyprášia, v tejto bunde trčíme aj my Uhorsko.

To by ešte nerobilo toľko, že ani haliera nemáme na vojnu, doma ale naša mungovská vláda potrebuje tiež aspoň tisíc millionov a v zásobe nemá ani babky. Nuž ale na čo by bol starý Rothschild, keby vláde nedal pôžičky a na čo by boly tie obligácie, keby v mene krajiny nemohla ich podpísať mungovská vláda? Ona ich aj s radosťou podpíše a na zaokrytie najsúrnejších vojenských potrebností zdvihne zas pôžičku šesť sto millionov. No keby vláda na tie podpísané obligácie aspoň šesť sto millionov dostala, boto by ešte dobre. Ona ale vystaví obligácie na šesť sto millionov, na ne však dostane len päť sto millionov. Jeden million ide do čerta na úžernícke úroky a na úžernícke provízie. Mungovská vláda a mungovská väčšina posiaľ nerobili iného ako nezákonné zákony a ohromné dlžoby.

Hrozná vec je len pomysleť na to, akým spôsobom robí dlžoby mungovská vláda! Pred mungovcami uhorská vláda ľahko dostala pôžičku na tri procenty, prítomne Lukács musí rád byť, keď jeho vláde peniaze požičajú na štyri a pol procenta. A aj to mu dajú len takým spôsobom, že na obligáciu vystavenú na 100 korún dostane len 85, päťosemdesiat korún. V celej krajine snáď ani nieto druhého takého márnotrátneho človeka, ktorý by na tak úžernícke úroky dlžoby robil a ktorý by ich tak ľahkomyselne vyhadzoval ako Lukács a jeho vláda. Pri takomto ľahkomyselnom, márnotrátnom, nesvedomitom šafárení, aké s krajinskými peniazmi prevádzajú Lukács a jeho mungovská väčšina, neni divu, že štátne dlžoby Uhorska obnášajú už sedem tisíc millionov a že na zplácanie úrokov od týchto dlžob, Uhorsko každoročne päť razy toľko potrebuje ako obnášajú jeho celoročné pozemkové dane. V takýchto krušných okolnostiach bol by hriech čo len myseľ na vojnu. Aby aj smutné pomery krajinské zmenily sa k lepšiemu, po obciach všetkých volebných okresov kresťanský ľud nech sriaďuje kresťanskú ľudovú stranu, Katolícku

Ludovú Jeánotu a vo verejných shromaždeniach nech zmužile ohrozuje sa proti Lukácsovi a márnotrátnej, za ukradené peniaze kúpenej mungovskej strane.

Podme do Ríma.

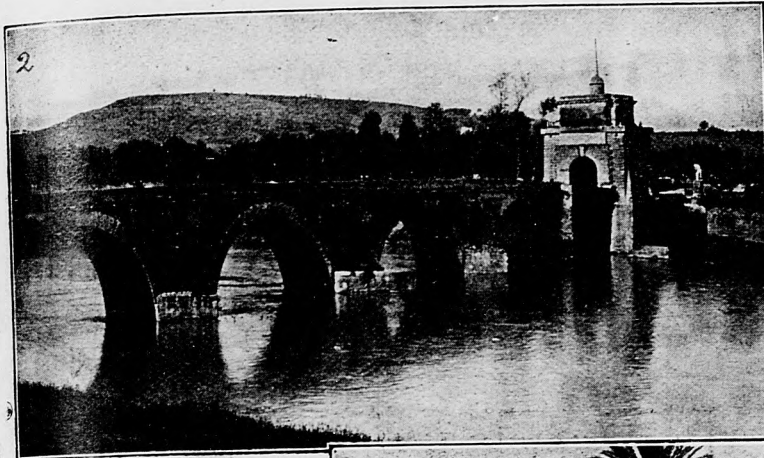
Rušeň rychlíka ozaj ustane, kým s krátkym odpočinkom na niekoľko stanicích vbehne do roviny menovanej «Rímska kampaňa». Volakedy za nepamätne prastarých časov táto rovina zaiste ležala na dne mora, veľké povodne a zemetrasenia utvorily na nej vršky, z hlbín zeme vyhodily mnoho skalí, z ktorého na týchto vrškoch nekdy vybudované bolo mesto Rím. Celá rovina obnáša asi dvetisíc štvorcových kilometrov, z ktorých ale ani polovicu nemožno obrábať. Celá plocha patrí stodvaasedemdesiat veľkostatkárom, tí ale obrábajú iba jednu tretinu tej obrovskej roviny, ostatné leží planinou, na ktorej raste iba krátkeho jestvovania tráva, bodlač a poľné kvetie. Z jary a v prvých týždňoch leta Kampaňa je krásna, pozdeľ ale všetko zpláia veľké horúčosti a lichva len v dolinách a pozdlž potokov najde potravu a chládku.

Na hlavnej čiare vlaku, jachajúceho z Bologny do Kampane pútnik nech si stane k obluku na pravej strane vozňa. Na ľavo spatrí Alban vrchy, na prvo ale vršky doliny kampaňskej. Keď pozoruje strážne domky železnickej čiary, zbadá že každý opatrený je číslom. Za strážnym domkom 27. čísla na pravo v nesmiernej dialke poprvé možno vidieť kupolu chrámu sv. Petra, tak ako ju predstavuje náš prostredný obrázok, vídať ju niekoľko okamihov potom ale na dlhší čas zaclonia ju vršky. Pri pohľade na kupolu chrámu sv. Petra čo len niekoľko okamihov z tohoto miesta, zbadal som neraz, ako nejedon tvrdého srdca chlap od hlbokého dojatia slzy si utieral. Tam pod tou kupolou spočívajú telo sv. Petra apoštola; tam nachodí sa stredisko celého sveta kresťanského; tam snáď v tomto okamžení prechádza sa miestodržiteľ Krista Pána, vysokého veku, biely, holubičieho srdca, hroznou farchou starostí o cirkev celého sveta, zklonený starček. (1. obraz)

Železničný vlak viackrát bliži sa i k rieke Tiber, jejž žltastá mútna voda pomaly, akoby

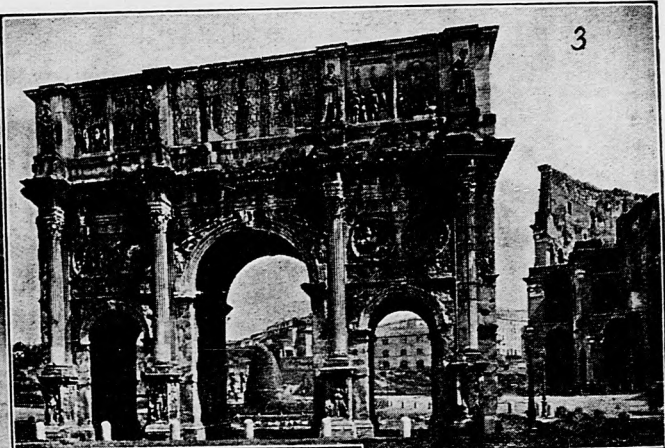
lenivo valí sa riečištom a len pri zákrutoch badať, že niet ľahko k ukroteniu. Mesto Rím delí na dve strany ako Dunaj Budapešť, niže mesta tečie pod prastarým mostom, jehož vrchné čiastky niekoľko sto rokov sú staré, základ mostu ale položili ešte starí Rímania. Predstavuje ho

rímskej ríše zpusťla väčšia čiastka vodovodov až keď rímski pápeži znovu s veľkými obeťami otvorili viacej vodovodov. Prítomne nachodí sa v Ríme päť vodovodov, ktorými každodenne tečie dva milióny sedemstotisíc hektolitrov vody, čo zcela dostatočné je pre asi polmilióna te-

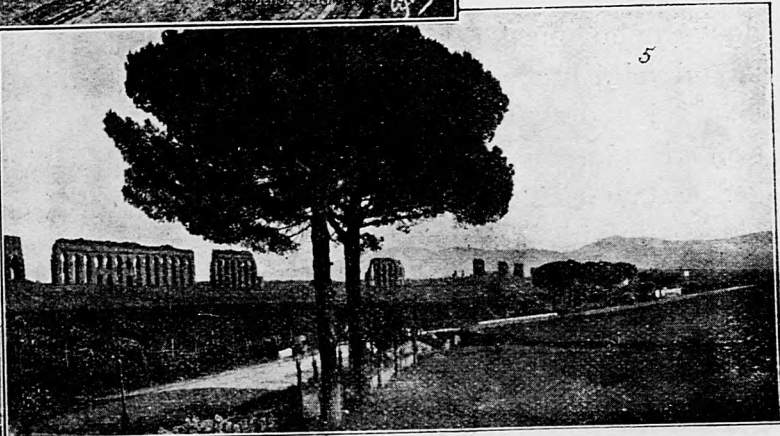
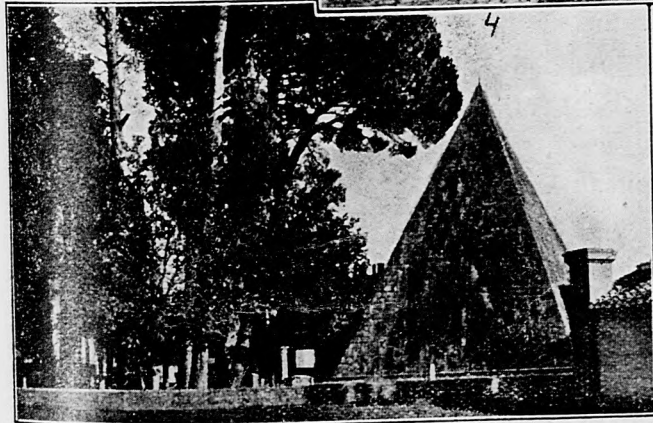

2. naše vyobrazenie a menujú ho mostom Milviusa. Niže tohoto mosta, nad pohanským cisárom Maxenciusom, roku 312, zvíťazil Konštantín.

Rieka Tiber za Rímom valí sa ďalej

terajšieho obyvateľstva ako aj pre nesčíselné verejné studne mesta Ríma. Čarokrásny je pohľad na rúmy prastarých vodovodov rímskych, ako to predstavuje vyobrazenie pod číslom 5.

a pri Ostii vteká do mora. Tu na lúkach v dlhých radoch vídať osamotilé pozostatky prastarých vodovodov rímskych. Cisári ohromné peniaze vynaložili na to, aby obyvateľstvo Ríma opatrili čerstvou vodou. Boly časy, keď deväť vodovodmi do Ríma každodenne tieklo vyše deväť miliónov hektolitrov čerstvej vody. Po páde

Nesmierne množstvo starožitností v krátkosti ani nemožno opísať. Vyobrazenie pod číslom 3. predstavuje nám víťazoslávny oblúk cisára Konštantína. Voľkolepé stavisko stojí v susedstve Colosseuma. Rada a ľud rímský postavili ho z tej príležitosti, keď Konštantín pri moste Milvius zvíťazil nad Maxenciusom.

Celý oblúk obložený je mramorovými tabulami do ktorých vrezané sú obrazy, ktoré predstavujú zvláštne deje zo života cisára Konštantína. Stĺpy a sochy, ktorými ozdobený je oblúk cisára Konštantína, pravdepodobne sú este staršie ako ten oblúk, bo akoiste za ozdobu slúžily pomníkom rímskych cisárov dávnych stôletí.

Vyobrazenie 4. čísla predstavuje nám piramidu. Má to byť náhrobný pomník Kajus Cestiusa. Pomník tento za prastarých časov stál na konci mesta, včul ale mnoho domov stojí v jeho susedstve. Vedľa neho na pravo a na ľavo vedú staré múry mesta, pod týmito vedľa piramidy stojí brána sv. Pavla a touto vede cesta ku chrámu sv. Pavlo apoštola. Cestius bol veľmi bohátý mešťan rímsky. Piramidu sám si dal vystaviť ako pomník náhrobný a tam ho aj pochovali keď zomrel dvanásť rokmi pred narodením Krista Pána.

Nielen zaujatosť za starozitnosti, lež v prvom rade horlivosť a oddanosť ku svojej svätej viere dokáže každý, kto s krajinskou púťou Katolíckej Ludovej Jednoty 28. apríla pojde do Ríma.

Ohlas a vyzvanie ku slovenským rodákam.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Drahým bratom a sestram na vedomie dávam, že s pomocou Pána Boha tiež aj ja pôjdem na sv. púť do večného mesta Ríma. Preto prosím Vás, známi moji bratia a sestry z prešporskej, trenčianskej a oravskej stolice, hor' sa aj Vy so svojimi známymi spevákmi! Bude nám to milo, keď aj tam ukážeme svet, že ešte Slováci žijeme a našim krásnym spevom, našu lásku k Pánu Ježišu a jeho drahej Matke blah. Pane Marii pred svetom na javo dáme.

Do 15. apríla hláste sa ku tejto púti v strednej kancelárii Katolíckej Ludovej Jednoty, Budapešť, IV., Františkánsky plac 7., II. poschodie a 20 korún hneď pošlite! A ostatnie vám povedia ako máte robiť; len svoju adresu zreteľne napíšte, aby Kancelária Katolíckej Ludovej Jednoty v Budapešti mohla Vám vaše veci doručiť.

S tým vás Bohu porúčam do radostného videnia sa na 28. apríla v Peštu! Váš brat v Kristu!

Ondrej Cservjenka, učiteľ na odp.

Soštátnení notári.

V tom čase sa to stalo, keď mungovský výbor pojednával o novom volebnom zákone, že Lukács dovolenie dal jednému mungovi, aby pri pojednávaní povedal opozičnú reč a aby žiadal soštátnenie stoličnej administrácie, bo vraj nový volebný zákon v úzkom spojení je so soštátnenou administráciou.

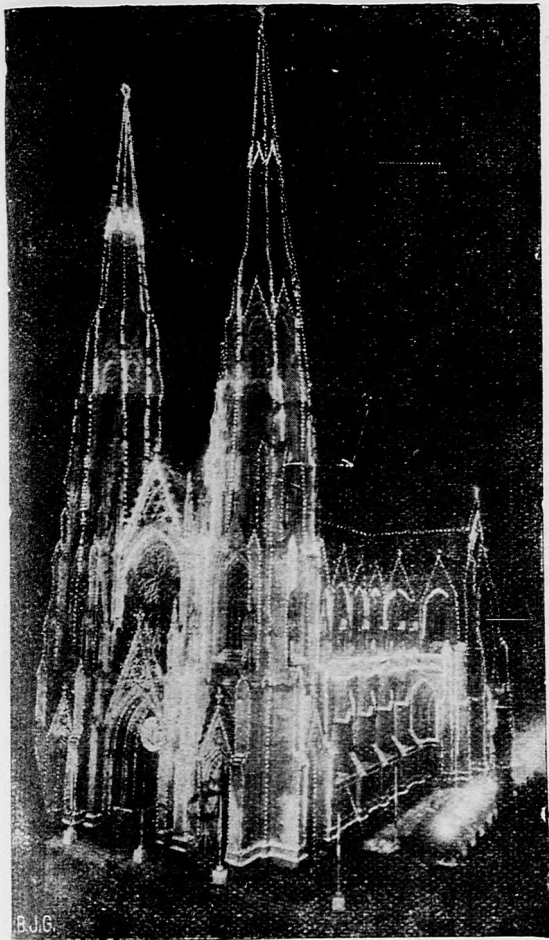
Lukács s jeho zvyčajnou falošnosťou do opozičnej kože oblečenému mungovi len tolko bol odpovedal, že si on od dávna láme hlavu nad soštátnením stolice, bo vraj tá vec dozrela už ku riešeniu. Ponevác ale táto záležitosť je až príliš vážna, fažká a komplikovaná, on — Lukács — nemôže sľubiť, že s novým volebným zákonom do života uvede aj soštátnenie stolíc. Lež notárov soštátniť, to je volačo iné, povedal Lukács; to je súrne potrebné. Ba celý volebný zákon nestojí nič, keď notári nebudú soštátnení.

Po tejto výpovedi nášho múdreho ministerpredsedu, snem mungovský do programu si vzal soštátnenie notárov. A viete prečo? Preto, bo mungovská strana už pri popise voličov potrebuje takých ľudí, ktorí na rozkaz ministerpredsedu menoslovy voličov zbojníckym spôsobom sfalšujú. Notári súci sú na túto podľú prácu.

Lukács a Tisza hoc majú po ruke otrockú väčšinu, ktorá na rozkaz všetko odhlasuje, predsa neopováži sa celú stoličnú administráciu soštátniť, bo proti tomuto attentátu rozhodne postavily by sa mnohé stolice, čo by bolo Lukácsovi nepríjemné, zo stoličnej administrácie ale vytrhne notára, ktorý ručiť má, že mungovská strana na základe pofalšovaných menoslovov väčšinu obdrží v istých — najmä hornouhorských — okresoch. Notári v tomto ohlade už aj dosiaľ sa vyznačili, od včulku však ešte lepšie majú decimovať opozičných voličov, aby sa mungovská vláda tým dlhšie udržala, bo veď vždy nebude príležitosti päť millionov korún ukradnúť na volebné trovy, ako sa to Lukácsovi podarilo.

Vláda nechce teda napraviť stoličnú administráciu, čo je tiež súrne potrebné, bo veď v stolici garazdia zkrachovaní zemankovia a preto ako otrokov podriadiť si chce len notárov.

Notárom ale nepáči sa to sošátnenie. Oni na svojom valnom shromaždení od vlády žiadali popravenie platu. Lukács ale to im odpo-

Kostol v ohni. Veriaci mesta Manchester v Anglicku na počtu svojho arcibiskupa z príležitosti jeho narodenin veľkolepý sídelný chrám arcibiskupsky osvetlili viacej ako stokrát tisíc elektrickými lampami.

vedal: Dostanete väčší plat, lež na budúce ja vás vymenujem a nedovolím, aby vás obce volily. Ja notárov za kortešov žiadam.

Notári ale dobre vedia, že ich platový doplňok zaplatiť musia obce, čo zvýši prírážky už ťažko ubitých obcí a že koniec bude ich samostatnosti, keď ich Lukács vládne podriadi a nútiť bude ku takej planej práci, ako je sfalšovanie menoslovov voličov. To je práca pre oplanov, ale nie pre čestného človeka. Bo keď už zákon dá občanovi volebné právo, nech mu ho žiadan obesenec mungovský neukradne. Proti tomu notári sami by mali protestovať, bo keď, ako oni môžu úctu žiadať od občanov, keď ich pri popise voličov z menoslovu vynechajú alebo doňho chybné naznačia.

Lukács neopováži sa celú stoličnú administráciu sošáttniť, bo obáva sa následkov tohoto nového attentátu, lež len ako zbojník pod zá-

klad stoličnej sústrojnosti chce položiť bomby, aby základ ten porúcal, Prečo neopraví vláda stoličnú administráciu, keď je proti nej toľko stížností a žalôb? Veď v daktorých municipiach také neriady panujú, že to vyvoláva kritiku celého sveta a vláda nič nerobí, aby nerestí odstránila a darobných a ničomných stoličných úradských zo služby vyzdvihla. V druhej krajine, keď sa jedná o nápravu administrácií, vláda tej krajiny potrebnú reformu prevedie tým cieľom, aby administráciu napravila. U nás však celá náprava z toho bude pozostávať, že notárov sošáttnia, aby mala vláda spoľahlivých kortešov. V iných krajinách, keď mienia volebný zákon opraviť, konajú to z toho cieľu, aby právo volebné čím viac občanov obdržalo a aby voličia právo to čím volnejšie požívať mohli. U nás Tisza a Lukács so zakúpenými mungovcami vyhútali taký mizerný volebný zákon, ktorý skoro všetkých malých gazdov a hospodárskych robotníkov vyhodil «zo šiancov ústavy», len aby na vláde udržali sa mugovia.

Čo že vyhrá obecenstvo so sošáttnením notárov? Nič! Napraví to hádam našu planú stoličnú administráciu, ktorá nachodí sa v rukách zkrachovaných zemanov a kadejakých darebákov? Nie!

Z hora tlačíť nás bude bezúzdna mungovska vláda, z dola však sošáttnený notár. Medzi

Rokkefeller, najbohatší človek sveta.

týmito dvoma faktormi nachodí sa stoličná samospráva, ktorá pozostáva z vyvolených stoličných úradských. Soštátnený notár bude väčším

Čudné záušnice Vdovy severo-amerikánskych indiánskych kmeňov, svojemu žialu za umretým mužom, tým dávajú výrazu, že do uší navešajú si čo možno najviacej záušnic.

pánom ako slúžny, bo notára vymenoval minister, slúžneho ale vyvolila stolica. Aký zmätok povstane z toho? To by povedať vedel jedine ponútený rozum v bahne nezákonnosti topiaceho sa ministerpredsedu.

My dávno sme sa tomu naučili, že všetky naše zákony a nariadenia ta smerujú, aby sa vláda mungovská čím dlhšie udržula. Ani jeden zákon a nariadenie nezdvihne hmotné postavenie malých roľníkov a priemyselníkov, bo tie sú len k tomu, aby ich klamať, zdierať a o práva okrádať mohli vládne medzítka.

Či nenie tak, krajanía? *Ondrej Hladký.*

Z Liptova.

S radostou oznamujem cteným čitateľom nášho Kresťana, že aj my Liptáci sa už prebúdzame z dlhého spánku. Teraz na jar, keď v prírode všetko začína ožívať, aj my verní členovia Kat. Ludovej Jednoty sme dali zjav nášeho nádeje plného života. Začínáme účinkovať! Prvšiu po-

radu sme mali vo veľkonočný pondelok, keď bola aj prednáška, asíce náš predseda, pán kaplán Ján *Ferencsik* vysvetľoval nám nový zákon volebného práva. Smutne sme očúvali účink budúceho volenia, bo dľa dátov prednesených a hodnoverných, z práva volebného, práve veľká väčšina nás katolíkov bude vytvorená, z priazne zúrivého kelvína Tiszu, ktorý sa bál a bojí klerikálov, to jest nás katolíkov. Smutné sú te pomery, keď už natoľko sme prišli, že s nami hockto v krajine pohrdať môže. Tomu všetkému ale sme si len sami na príčine. Bo či by sa opovážil jeden zúriviec verejne postaviť proti katolíkom? Či by takrečený snem alebo za ukradené peniaze kúpená väčšina ablegátov opovážila sa na krky naše uvaliť taký, celé triedy, celé vrstvy katolíckeho ludu z volebného práva vytvárajúci zákon? Či by sa bol opovážil jeden hoci žid, luteran alebo kalvínsky minister Barkóczyho vytisnúť von z ministeriumu len preto, že ten verejne priznal sa byť katolíkom, že verejne končil svoje povinnosti kresťanské, tak ako to naša sv. Cirkev predpisuje? Nie! Ale len vtedy nie, keby sme boli ako refaz mocní, ruka v ruke bojovali, keby sme všetci do ostatného boli bývali sjednotení v Katolíckej Ludovej Jednote! A naopak, ponevác sme sa roztrhali, rozpadli ako skrz vlka rozohnaté ovce — naša ľahostajnosť, naša nedôvera, jednoho

Knieža Montpensier kandidát na kráľovský trón albánsky.

ku druhému, nemohla ostať bez ovocia, ktoré sa nám dostalo ako nezralé v novom volebnom práve; kde keď len všakovaké veci budeš vedieť dokazovať, vlastne nové zkušky, exameny skladaj, môžeš o korko-ťažko obsiahnuť. Naša zbabelosť dosiahla to, že v tak špatných okolnostiach nebolo treba nám ani žida, ani akéhokoľvek inoverca ministra — našiel sa nato takzvaný «dobrý katolík» minister, ktorý nám to hanebné zaucho vylepil, keď Barkóczyho jednoducho vytisnul von z úradu.

Keď vidím tieto tak ťažké pomery, keď pomyslím, že sekularizácia, zhabanie cirkevných majetkov od štátu, už nám tiež onedlho bude na bráne klopať, prichádzajú mi na um slová Krista Pána, ktoré povedal spiacim učeníkom: «Bedlite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia». Áno, to isté platí aj nám: bedlite — bedlime, bo už odhila dvanásť hodina; ďalej spať nám katolíkom Uhorska znamená večný spánok, ktorý sa volá smrť! Áno, voľte si, či chcete žiť za vieru alebo mrieť ako vyschnutý, ovocia, osohu nedonášajúci strom? Ešte jedno! Keď Katolícka Ludova Jednota započala sa v Uhorsku, mali sme všakovaké prekážky, pre národné pohyby nastalé trenice. Dnes ale sme môžeme tvrdiť, že sa okolnosti premenily a polepsily, bo aj slovenskonárodní páni ablegáti a páni vodcovia tiež to uznali, čo sme my odprvu zazlievali, to jest, že katolíci nemajú čo hľadať v luteránskom tábore «Týždennika», alebo vieru a Boha zapierajúceho «Denníka». Dnes už aj spomenutí páni tiež len s pochvalou spomínajú Katolícku Ludovú Jednotu a preto pri týchto premenach, my tiež znovu a napnutými silami sa musíme usilovať upevňovať alebo zakladať Katolícku Ludovú Jednotu, opierajúc sa nadovšetko na to, že my katolíci — či Maďari alebo Slováci — stojíme si najbližšie jeden ku druhému, bo základ náš pevný, na ktorom stojíme, je jeden a ten istý a to je naša jedine spasiteľná viera katolícka. **Teda drahí bratia, do práce sa zmužile! Zakladajte a upevňujte Katolícku Ludovú Jednotu!**

S Bohom do najbližšieho videnia

Ružomberčan.

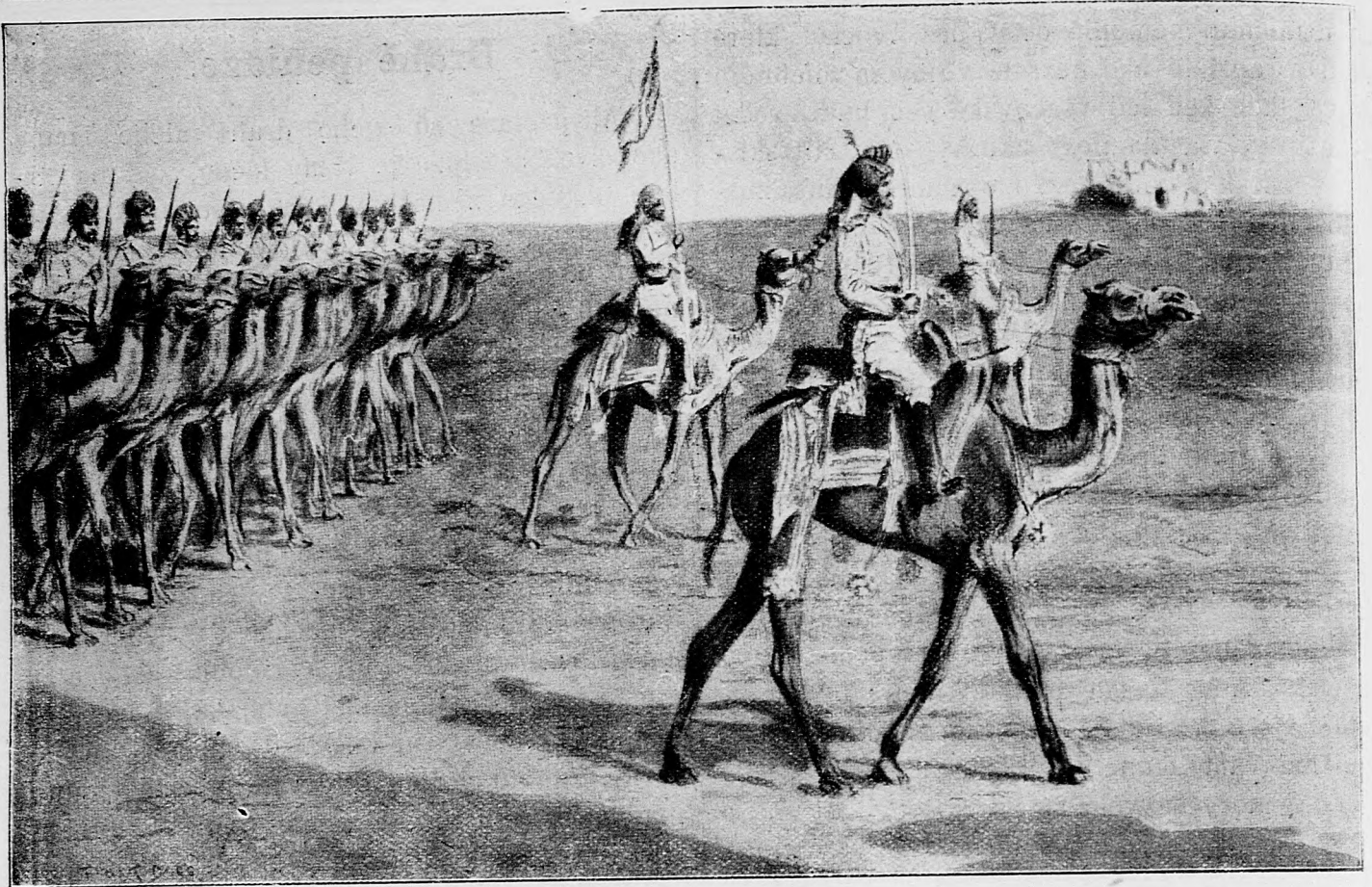
Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Drahé peniaze.

Aj peniaze sú alebo drahé alebo lacné, akokoľvek aj obilie je vtedy lacné, keď na celom okršleku zemskom bola hojná úroda; ani s peniazmi to neni ináč, aj peniaze sú vtedy lacné, keď sa ich v bankách mnoho nakopí; naproti tomu zdražujú, keď si vkladatelia vyberú peniaze z peňažných ústavov. Teraz na celom svete sú peniaze drahé a ešte aj v takých štátoch, kde riadny úrok zvykol byť dva alebo tri percenty, teraz o veľa viac úroku platia od vkladov. Tento nedostatok peňazi má veľmi mnoho príčin: hovoria, že nedostatok peňazi zapríčinily vojny; hovoria, že nedostatok peňazi Európa cíti preto, bo Nemecko a Anglicko peniaze investuje do svojich kolónií, ale čo je príčina nedostatku peňazi bársjaká, u nás, kde o hojnosti peňazi aj tak nikdy nemôžeme hovoriť, drahotu peňazi ešte väčšmi cítia podujímatelia, obchodníci a priemyselníci, ktorí len na vysoký úrok dostanú pôžičku, ak ju totiž vôbec dostanú.

Nedostatok peňazi dotýka sa aj roľníkov, ačpráve nie v tolkej miere, ako na úver odkázaného podujímateľa, obchodníka a priemyselníka. Rozumný gazda si teraz nepožičia peniaze na žiadnu investíciu, bo na drahý interes požičané peniaze sú také, ako tá vlčica z rozprávky, ktorá si vlastné štence sožrala. Kolkoráz zarachotil už bubon na takom dvore, majiteľ ktorého ľahkomyselne robil dlžoby. Preto gazda nech má v ruke kriedu, keď je reč o výdavku a keď je aj nemiestne a nerozumné odťahovať sa od výnosných investícií, kto nevie alebo nechce rátať, ten sa vždy opálí. Z druhej strany práve taký múdry a obozretný je ten človek, ktorý na výnosné investície len vtedy myslí, keď ku tomu potrebné peniaze na nízky úrok dostane.

Ačkoľvek takéto zhoršenie sa úverkových pomerov roľníka sa tak veľmi ani netýka, predsa sa nemôže povedať, že sa ho celkom nedotknú. Ved sú všetky zarábajúce triedy jedna na druhú odkázané. Jestli je pravda, že staviteľský priemysel začína upádať, bo veľké banky pre nedostatok peňazi na stavby nedávajú pôžičky, toto sa dotýka mnoho tisíc zarábajúcich ľudí, a čím menej úst jie z úrod našej vlasti nape-

Indického kráľa husári na dromedároch.

Po vojne.

Europejskej vzdelanosti murinsky mladoženik so svojou nevestou z Kameruna v severnej Afrike.

Radosti mackovej rodiny.

Rozhodná bitka pri Drinopolu.

čený chlieb, to naši gazdovia nemožno ze by nepocítili. Jestli sa zarábajúcim triedam dobre vodí, to v krajine každý pocíti. Rozkvet priemyslu a obchodu prirodzene má za následok aj dobrobyt roľníckej a robotníckej triedy. Jestli by následkom nedostatku peňazí viaceré odvetvia priemyslu upadly, z toho by teda prirodzene aj roľníci mali škodu.

Na šťastie tí, ktorí sa do toho rozumejú, tvrdia, že drahota peňazí len za krátky čas potrvá. A títo proroci sa práve hojnej sile roľníckej triedy ufajú. Ale akokoľvek bude, tolko je isté, že proti drahote peňazí je len jedna obrana a tá je: sporivosť, zdržiavanie sa od všetkých takých výdavkov, ktoré sú zbytočné alebo ktoré možno odročiť na lepšie časy.

Bo už gróf Széchenyi povedal, že mohútnosť volaktorej krajiny a dobrobyt jednotlivých ľudí zakladá sa na rozumnej sporivosti. Úver upotrebit k tomu cieľu, aby sme svoj dôchodok výnosnými investíciami zveladili a tak aby sme sa hmotne stali silnejšími, je veľmi múdre, lež ľahkomyselné robenie dlhov sa ešte vždy vypomstilo. Ale zvlášte beda je ľahkomyselnému človekovi teraz, keď sú peniaze také veľmi drahé!

Čo bude na Balkáne.

Černohorsko proti európskym veľmociam.

Flottová demonštrácia na černohorských vodách začala sa s koncom minulého týždňa. Z desať veľkých a viac menších válečných lodí pozostávajúca medzinárodná flotta križuje pred mestom Antivari a Černohorci z vrchu Lovčen divajú sa na zriedkavý výjav. Anglické válečné lode a nemecká válečná loď «Breslau» v piatok popoludní doplávaly pred Antivari a dorazila tu aj francúzska válečná loď «Edgardt Quinet». Vzdor flottovej demonštrácie ale **Černohorsko a Srbsko nechce popustiť**. Nikita kráľ černohorský pred spolupracovníkom varšavského časopisu «Gazetta Varšavska» osvedčil sa, že má už 73 rokov, ale také oduševnenie ešte jakživ nevidel, aké černohorský ľud v tejto vojne prejavuje a každý vie, že musí alebo zvíťaziť alebo zomrieť. Budúce hlavné mesto Čiernej Hory musí byť Skutari, bo Cetinje neni súčasťou na to, aby dejstvovalo čo hlavné mesto.

Srbský ministerpredseda Pašič znovu najvzývavejším tónom odmietol radu belehradského anglického vyslanca, aby srbské čaty odvolal zpod Skutara. S dobýjaním mesta Skutari ale veľmi zle sa vodí Černohorcom a ich pomocníkom Srbom. Pri poslednom všeobecnom úfoku ztratili vyše 4000 ľudí. V bitke padol i náčelník srbského generálneho štábu, čo hrozne zronilo Srbov. Následkom tejto porážky Černohorci aj zastavili ďalšie dobíjanie mesta Skutari a po príchod novších srbských pomocných čiat neopovážia sa obnoviť dobíjanie.

Černohorsko dostalo pomoc, ktorú očakávalo od Srbska. Vzdor demonštrácie medzinárodnej flotty dvanásť gréckych lodí minulý týždeň Černohorcom doviezlo 6000 srbských vojakov, 1200 koní, 18 ťažkých kanónov a 800 krmených volov, Srbské pomocné čaty po príchode poslané boly hneď ku pevnine Skutari. Touto pomocou k ďalšiemu pokračovaniu povzbudený Nikita kráľ černohorský, hrdo odmietol vyzvanie, ktoré mu poslal anglický viceadmirál ako hlavný veliteľ medzinárodnej flotty a osvedčil sa, že on nepopustí od ďalšej vojny a nevšíma si uzavretia európskych veľmocí. Nikita kráľ černohorský s jeho nepochopiteľným pokračovaním ale ničeho nedosiahol. Možno že dobieje Skutari, veľmoci ale toto mesto predsa len Albánii prisúdia. A všetky vo flottovej demonštrácii účasť berúce válečné lode asice 6 veľkých rakúsko-uhorských válečných lodí, dve talianske válečné lode, jedna anglická, jedna francúzska a jedna nemecká válečná loď stoja pred Antivarim. Válečné lode dosiaľ zdržovaly sa na šírom mori a v sobotu spoločne plávaly pred antivarský prístav. Predbežne demonštrujú spoločným zjavením sa, potom nasleduje blokáda černohorských brehov, ktorá sa pozdejšie rozprestre aj na albánske brehy. Na toto sa poľahujúce kroky sverené sú náhľadu veliteľov válečných lodí.

Vo viedenských diplomatických kruhoch čo najrozhodnejšie odmietajú každý pokus, ktorý je namierený proti vplyvu Uhorsko rakúska a vyhlasujú, že monarchia v páde potreby aj samostatne bezpodmienečne získa platnosť vóli Európy, ktorá zodpovedá aj záujmom monarchie.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krestana!»**

Lukácsovi už ozaj odzváňajú.

Budapeštianska kráľovská Tabula po dlhšom pojednávaní v sobotu 5. apríla vyhlásila výrok, ktorým zrušila sentenciu budapešťanského kráľovského súdu 18. januára vynesenú v pravote Lukácsa proti Désymu. Kráľovská tabula nielen že zrušila tú sentenciu, lež spolu nariadila, aby v novom súdebnom pojednávaní dovolené bolo dokázanie všetkých obžalôb, ktoré Désy zdvihol proti Lukácsovi. Tento výrok k uspokojeniu slúži celého obyvateľstva krajinského, je ale spolu aj dôkazom samostatnosti sudcov kráľ. Tabule. Lukács síce pokúsil sa upotrebením hlavného štátneho fískalátu terrorizovať aj kráľ. Tabulu, to mu však nič neosožilo. Pravda voľkynevolky musí vyjsť na svetlo. Sentencia kráľ. Tabule prekvapila mungov a rozumie sa najviac Lukácsa. Mungovci a Lukács pretvárajú sa síce, zaiste v tej nádeji, že daakým novým figlom znovu zaslepia oči budapešťanských sudcov cítia ale, že po spravdivej sentencii kráľ. Tabule Lukács už nemôže sa udržať na vláde. Tohoto bojí sa už aj sám Lukács, bo v osvedčeniach jeho, zakúpenú väčšinu terrorizuje aj tým, že pred novým súdebným pojednávaním otvoreno bude hovoriť. Týmto zaiste strašiť chce mungov, že jestli aj včul nevydržia pri ňom, pri pojednávaní pred kráľovským súdom vykričí koľko komu dal z tých ukradených peňazí. Lukács ale vyhráza sa aj samému kráľovi a to tým, že keď človek, ktorý cez celý život slúžil krajine, beztresne vystavený môže byť takým nápadom ako on, v budúcnosti kráľ ťažko najde človeka ku takým službám, aké on prevádzal. Lukács ostatne lieto dni povolaný je ku výsluchu do Viedne. Lukács vyhráza sa teda už aj samému kráľovi, je to znakom toho, že sa topí a preto lapá sa britvy.

Nová 300 millionová pôžička od Rotschilda

Lukács s jeho vládou zas potrebujú peniaze a to len malicherných 300 millionov. V tejto dobe keď po celom svete peniaze sú tak náramne drahé, Lukácsovi a jeho vláde kto by požičal 300 millionov? Kto iný ak žid Rothschild. Pri tejto pôžičke Rothschild v krátkom čase bude mať osohu prinajmenej 9 millionov

korún. Mungovci odkedy sú na vláde, robia len pôžičky, obohacujú židov a ožobračujú ľud.

Kasárňa v parlamente.

Pre Tiszových drábov alebo ináč strážcov parlamentu, na území k dunaju už zariadili miestnosti. Štyriapäťdesiat týchto drábov spať budú v troch veličižných opravde pánskou pohodlnosťou zariadených sieňach. K dennému pobytii a ako jedáleň slúžia iné skvostné pristojené miestnosti. Na bočných stolíkoch ležia noviny a knihy s obrázkami. Jedlá dostanú z kuchyne parlamentu. Z miestnosti drábov vedú schody ku chyžám snemového predsedníctva a ministrov. Do poradnej siene parlamentu drábi chodiť budú cez ganok opozície. Či ale tie ohromné peniaze za túto hlúpu paráda zaplatia Lukács, Tisza alebo mungovci? To nie! Zaplatí to ľud, kým do pekla neodpráši celú mungovskú bandu.

B E S E D N I C A.

Vďačné siroty.

Nad obcou Lopúch-nou vznáša sa búrny, vetristý súmrak. Ustati robotníci po dennej svojej práci ponáhľajú sa k svojim domácim, aby si odpočinuli a posilnili sa k nastávajúcej práci budúceho dňa. Dietky, ktoré už doma majú rodičov, poberajú sa k večeri, ktorým ale ešte neprišli, čakajú a pretierajú svoje oči, opierajú sa o stenu, myslia, či sa skoro ich milí navrátia.

Asi osemročný chlapec Janík a asi o rok mladšia driečna jeho sestra Anička, deti to vdovy Šalátovej, nedružia sa ani k jedným ani k druhým, Ruka v ruke kráčajú matke svojej v ústrety. Idú si bez obvyklého pokriku detského, pomaly, slušne pozdravujú každého, s kým sa cestou stretnú. Znak to, že vdova Šalátova vychováva svoje deti jako sa patrí.

Uvidiac matku, jako sa s batôžkom na chrbáte domov ponáhla, čím skôr vidieť svoje milé dietky: radostne vykriknú obe a ruka v ruke bežia jej naproti. S obľubou obzerajú si deti, ktoré s rozjasnenými tvárkami pred ňou zastanú, bozkávaly jej ruky, podala jednému i druhému ruku, ponáhľala s nimi cestou k dedine a cez dedinu až na koniec obce do skromného svojho domčeku.

Pospiechala, čo len nohy stačily. Prach na ceste divo sa sem-tam krútil v kúrňave, toto všetko nič dobrého neveštilo.

Sotva že dobehla domov a po skrovnej večeri pomodliac sa s deťmi, lahla si na odpočinok, strhol sa

víchor, buriac a hrkotajúc dvermi a oblokmi, tak že sa deti počaly čím užšie tiskať k matke, strachom sa triasly na celom tele. Obvzľášte dievča držalo sa matky krčovite, jako by sa bolo bálo, že ho snáď vetor z postielky von unesie. Práve hccela dievčatko tešif, keď krvavá žiar osvetlí celú izbu a desné výkriky: «chorí, horí!» zavznejú z ulice.

Horel jej domček...

Šalátová hodila na seba najpotrebnejšiu šatu a lapiac najdrahší poklad: svoje dietky s hábočkami, ktoré vždy bývaly pri posteli na lavičke v príkladnom poriadku cez noc položené, vybehla von. Deti nechala vonku a vbehla ešte do izby, aby zachránila čo vôbec ešte zachrániť možno bolo.

Avšak nazpäť nevrátila sa viacej.

Vo veľkom behu spadla a pádom omráčená na zemi ležiac, neskôr v ohni nešťastne zahynula. Na jej ratu nepomyslel nikto. Ponevác vetor z dolného konca obce dujúci oheň za okamih rozdúchal po celej obci tak že každý bol rád, keď len so svojim holým životom utiecť mohol. Ráno našly dietky z matky svojej iba trochu popola.

Ľud si síce dosť hlasite povrával, že oheň iste povstal z pomsty istého zpusťlého, pijatikou na vnivoč uvedeného korhela, ktorý by bol rád vdovu za manželku dostal; no ale nikto ho neprichytil a on dial mohol viesť bohaprázdný korhelský svoj život.

Čo si počaly úbohého opustené deti, nikto sa o ne nestaral, až na tretí deň stretáme sa s nimi pri kostole v starej dutej lipy.

— Janko.

— Čo chceš, Anička? — ozval sa chlapček, vykukajúc z dutiny lipy, v ktorej bol nocoval so svojou sestrou.

— Povedzže mi, Janko, pokiaľ budú ešte tie stromy kvitnúť?

— Ešte celý pekný máj.

— A potom?

— Nuž potom opréhne stromov kvet za kvetom, odfrkne z nich včelka za včelkou na kvetisté lúčiny, kde sa jej potom lepšie dá kotúlať po vonných kalíškoch za sladkým peľom, začnú sa vyvinovať plody, červeňaf sa a vyzrievaf.

— Nuž a keď ovocie ľudia oberú, čo bude potom?

— Sozľklé listie opadá do vädnúcej trávy, z hora poduje studený vetor a my, sestrička Anička moja, neviem ako obstojíme, ak sa Pán Boh dotiaf nad nami nesmiluje.

Ďalší rezhovor detí prerušil zjav bližiaceho sa pána ktorý namáhavo stúpaf vrškom ku kostolu a znoj po jeho tváry svedčil, že s chuťou stúpa ku raňajšej po-
božnosti.

— Janko, poďme odtialto. bo ak nás ten pán tu zastihne, nebude dobre. Povie azda, že sme tu dačo zlého stváralf a ešte nás môže dať do mesta zavreť. Poď Janko! — volalo dievča, irasúc sa strachom a chladom rána.

— Ale nebojže se mi tak, neboj — tišif ju chlapiec. — Páni, čo tak radi do kostola chodievajú, nebývajú tak zlými ľudmi. Poďme radšej oproti nemu, azda sa niečím nad nami smiluje.

I vyšly o proti a bojzlive pozeraly na bližiaceho sa pána. Prv. než sa k nim načisto priblížil, složil Janko klobúk a obe dietky pozdravily ho hlasne vľúdny: «Pochválen».

— Až na veky, až na veky — ďakoval pán, utierajúc si pot z čela. — Čože tu robíte, kuriatka moje, tak zavčas rána — zpytoval sa, prívetive hladiac v nevinné očka detí, prosebne naňho obrátené. Prišly ste tiež na raňajšiu?

Deti, prítúily sa jedno k druhému a mlčaly. Len po chvíli zпамätoval sa smelší Janik:

— Neideme na raňajku, ale nás núdza priprela, že sme tof v lipy spať musely a teraz ideme dolu do dediny, azda sa len dakto nad nami smiluje. Veď sme včera celý deň ani len smefky v ústach nemaly.

Tieto slová prekvapily pána.

— A odkial že ste? — spytoval sa pán, ľútostne si obzerajúc dietky.

Anička posmelená vľúdny hlasom pána, ukazovala prstom:

— Vidíte, pán veľkomožný, to krajné stavisko v Lieskovom, celé dováfané a očadené? Ach, ztadial nám pred rokom vyniesly drahého otea, tam zhorela pred večerom drahá naša matka s celým našim ímaním.

— A nemáte žiadnych priateľov?

— Žiadnych okrem Pána Boha, ktorý nám snáď len dakého dobrodinca zošle — odvetil Janko, kladúc si na pokyn pánov na hlavu klobúčok, ktorý bol od pozdravu až posial úctive v ruke držal.

— Pána Boha máte za priateľa, divil sa pán nad peknou odpoveďou chlapca — no veď vôbec Pán Boh dietky miluje a nebojte sa, ani vás neopustí. Tu vám posiala dobrodinca, čo len na krátky čas, bo dietky moje, skoro sa tiež odoberiem za vašou matičkou. Pokiaľ žijem, neopustím vás. Ak sa mi budete poriadne držať, prijmem vás za svoje dietky.

Jako holúbky, keď gazdinka žitko po dvore začne rozsypať, shrkly sa dietky okolo pána.

— Vidím, že ste poriadne a vďačné dietky — hořorii ďalej pán. — Škoda by bolo tak milým dvom púpátkám dať zahynúť. No ale poďme do kostola, aby sme nezameškali služby Božie a potom pójdeme k nám.

Vojdúc do kostola, kľakol si pán s deťmi skoro až pred samý oltár a ďakoval Bohu, že ho vyvolif ráčil za vodcu milých pekných dvoch duší, prosiac Ho o milosť a podporu v nastávajúcom ich zdarnom vycho-
vávani. (Dokončenie nasleduje.)

Krešťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

CHYRNIK.

Zdravotný stav sv. otca Pápeža je veľmi zne-pokojujúci. Keby aj svätého otca Boh do večnosti po-volal, krajinská púť Katolíckej Ludovej Jednoty od-ročená bude na príhodnejší čas. Prítomne vo svätom meste sdržujú sa i z Uhorska osvietení páni biskupi dr. August *Fischer-Colbrie* biskup košický, dr. Vilhelm *Batthyány* biskup nitriansky, dr. L. Arpád *Várady* bi-skup rábsky a Vazul *Hosszú*, gr. kat. biskup samoš-ujvársky.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 26. marca predsedal shromáždeniu krajinského spolku striezlivosti a za prí-tomnosti veľkého počtu svetského obecnstva a veľa duchovných veľavýznamnú reč držal o striezlivosti. V tomto shromáždení za všestrannej pozornosti držali prednášky nasledujúci tajomníci spolku: Georg Szabó vicedekan a farár z Gyergyószentmiklós, Georg Czeisel vicedekan a farár z Terhelyu, Georg Dömötör farár z Kiszvárd. Podporovanie spolku striezlivosti, hatenia užívania liehových nápojov, najosožnejšie a najpotreb-nejšie je národu kresťanskému. O uprázdnenú mestskú faru Košickú uchádzajú sa: Eduard Edelény farár z Hernádkéres, Anton Fischer vicedekan a farár z Mi-slóka, Arnold Hoffmann professor a dekan semenišťa ako košickí rodáci a Barnabas Toszt radca biskupskej svätej stolice a obradník biskupský. Prosbopisy týchto šesť rekurentov osvietený pán biskup ako patronátu predostre mestu, ktoré z týchto označí troch a tých ministerstvo kultu predostre jeho veličenstvu kráľovi, ktorý z troch kandidátov jedného vymenuje za košického kanonika a representancia mesta vo valnom shromaž-dení vyvolí ho za mestského farára. Katolícke obecnstvo košické žiada, aby tamojším mestským farárom stal sa Barnabáš Tost, biskupský obradník, v záujme ktorého kresťansko-soctálny spolok a poprední katolícki mešťa-nia sossbierali do tisíc podpisov a tie deputáciou odo-vzdali osviet. pánu biskupovi, mešťanostovi a košickému krajinskému vyslancovi. K naprávajúcejmu ústavu za duchovného vymenovaný je Ondrej Mihajla farár obce Fries. — *Sátoraljaujhely*: Vo valnom shromáždení mest-skej právomocnosti, vydržiavanom 3. apríla, vyvolení boli: za hlavného kurátora pravotár dr. Ernest Kiss a mestského fískála Barnabáš Buza.

Hrdinský skutok viedeňského knieža-arci-biskupa. Vo Viedni na Rengasse v utorok popoludní jeden súkromný záprah sa zplašil a jako divý cválal po ulici. Mužskí, ženské, dietky vískajúc utekaly zpred cválajúceho nebezpečia a len zázraku možno pripísať, že sa hneď v prvých okamženiach nedostalo niekoľko osôb pod kopytá cválajúcich koní. Keď nešťastie bolo najväčšie, zo zástupu jeden kňaz bez všetkého váhania skočil pred kone, chytil im zubadlá a skrotil ich. Keď majiteľ záprahu ta prišiel, vtedy kone už pokojne stály na mieste a vedľa nich stál smelý kňaz, tľapkajúc šije dvoch utišených zvierat. Obecnstvo v smelom kňazovi

poznalo budúceho viedeňského knieža-arcibiskupa dra Piffa. Obecnstvo oduševnene oslavovalo smelého arci-pastiera, ktorý však chtiac vyhnúť ďalším ováciam, skromne zabočil do jednej ulice.

Chýry zo Šáriša. *Prešov*: Minister pravosudia predsedovi tunajšieho kráľovského súdu Matiasovi Uhlá-rikovi zvláštnym prípisom dal na vedomie, že pre krá-ľevský súd postaví nový palác a k tomuto cieľu už najbližšie vypísať dá súbeh. — Priemyselná a obchodná komora na ministra vnútra zadaly prosbu, aby tunajšie výkladné jaémoky zrušené byly. Prosba táto odôvod-nená je tým, že obecnstvo potrebný tovar lepšej ja-kosti bárkedy najde v obchodoch každého mesta a nemusí po výkladných jarmokoch chodiť, kde zvlášte nesbehlému národu za drahé peniaze predávajú podlý tovar a klamú ho. Tunajší potravný spolok v katolíckom kruhu Rákócziho 30. marca vydržiaval XI. ročné valné shromáždenie, v ktorom zainteresovaní presved-čili sa o úspešnom účinkovaní spolku. Štefan Mitierka 40-ročný robotník minule ako snop zpitý ležal pred krémou. Policajť na voze pratal ho do nemocnice, ne-šťastný čovek však na ceste zomrel. Porazilo ho na srdce. To hľa je novšia obeť hnusného pijanstva. Pred sviatkami policajť preskúmala tunajšie tržište na mlieko, mnoho mlieka vyliali a falšovateľov citlivo pokutovali. Konstantin Zimay professor tunajšieho katolíckeho gymuázia, na žiadosť hospodárskeho kráľovského do-zorecu o včelárstve držal prednášky 19. marca v tunaj-šom grécko-katolíckom semeništi a 26. marca v grécko katolíckej praeparandii. Ministerstvo orby medzi hospo-dárov šárišskej stolice cestou gazdovského spolku roz-deliť dalo 400 metrických centov zemiakov, ktoré na jaseň treba vrátiť. Ludvik Füredi, professor hospodár-skej akademie, v 10 šárišských obciach držal prednášky o správnom pestovaní konopí a lanu. — *Fries*: Ondrej Mihajla tunajší farár ku naprávajúcejmu ústavu košic-kému vymenovaný duchovný, zložil už úradnú prisahu.

Z biskupstva spišského. Harichovskú faru vo Spiši dostal novovesský kaplán Štefan Szalay.

Chýry zo Spiša. V Popráde 17-ročný financ Béla Hegedüs svojich spoločníkov okradol o 90 korún a o jednej nohavice a potom ufujazdil, chytili ho ale v Ko-šiciach. — Vo Vlachoch 23. marca smrteľné nešťastie potkalo 23 ročného dobrovolníka košického 34. pešieho pluku Aladára Dunsta, keď bol doma na sviatky. Po-loval na kačky, medzi čím oprel sa na flintu, ktorá vy-búšila a koniec urobila mladému životu jeho. — Do Vlach na ostatný jarmok prihnali moc statku, kupcov ale bolo málo, následkom čoho cena lichvy klesla. — V Krompachoch vystúpily čierne sypanice i medzi ci-gáňmi, jeden z nich už zomrel. Cigáni majú teraz pán-sky život, oddelili ich v jednom dome, kde ich prisne strážia, dali im čistú bielizeň a čisté háby a opatrujú ich na obecné útraty. — V starolubovenskom okrese na assentírku zo 725 vojopovinných dostavilo sa len 197, ostatní sú v Amerike; odobrali 50. V gelnickom okrese z 588 vojopovinných dostavilo sa 259, odobrali

46. — Z Gelnice do Smolníka ešte tohto roku vystavia telefon so štátnou podporou 5000 korún. — V Richnave smutne skončil život svoj ženatý Štefan Cenki, ktorý vojančil v Prešove pri 67. pešom pluku. Na veľkonočné sviatky dostal osem dní urlaubu, aby navštívil svoju mladú ženu. 27. marca vrátil sa k vojsku, sotva ale strávil niekoľko hodín v kasárni, natoľko žialil po svojej manželke, že zutekal nazpät do Richnavy. Na ceste zaiste pomyslel si na ťažké následky svojho uskočenia bo hneď ako prišiel včas ráno do dediny, kým by sa ešte bol videl so ženou, šiel do otcovej stodoly a obešil sa. — Kráľ. Uhorský Automobilový Klub medzi 25. májom a 1. júnom zariadi medzinárodný závod spoľahlivosti pod menom tatransko-adriatickej turistickej cesty; 31. mája urobia závodiacu cestu z Prešporka do Tatranskej Lomnice a 1. júna z Tatranskej Lomnice do Budapeštu. Svetový sväzok volebného práva žien v mesiaci júni odhavuje shromaždenie v Budapešti, po shromaždení údovia urobia výlet do našich čarokrásnych Vysokých Tatier. — Posledné dva týždne mali sme veľmi krásny, teplý jarný čas. Poľné práce sú v úplnom prúde, ešte aj v Magure už vo veľkonočnom týždni začali orať a siať.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Vespriňský biskup Kardinál barón Karol Hornig z príležitosti veľkonočných sviatkov na všeliaké dobročinné ciele obetoval 12.000 korún. — Jágerský prépoštkanonik Gabriel Cseke na útraty hlavného oltára obce Feldebrő dal 2000 korún. Päťkostolský biskup gróf Julius Zichy medzi päťkostolskými chudobnými rozdeliť dal 1000 korún. — Opáťfarár žilinský Franc Podivinský na slovenské sv. Písmo poslal 300 korún. — Pannonhalský arcipát dr. Tibor Hajdu spolku katechetov a profesorov náboženstva daroval 200 korún. — Ostrihomský kanonik dr. Ferdinand Roth na vystavenie r. k. ľudovej školy v obci Helemba dal 500 korún. — Na podporu katolíckej tlače obetovali: jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi 1200 kor., satmársky biskup Tibor Boromisza 1000 kor. a kňazi dekanátskeho okresu Karánsebes 190 korún. — Na pomník grófa Zichyho stolnobelohradský kanonik Karol Mayer dal 100 korún. Na ten cieľ sossbieralo sa doteraz 226.215 korún.

Smrť «kráľa železníc». Z Ríma sdefujú, že Morgan alebo jako ho v Amerike volali «kráľ železníc» asi pred mesiacom prišiel z Kaira do Ríma, kde si v hoteli «Grand» najal ten byt, v ktorom v Ríme meškajúci panovníci zvykli bývať a tam aj zomrel. Telesné pozostatky «kráľa železníc» vo stredu zaviezli do Neapola, odkiaľ ich odvezú do New-Yorku. Dľa new-yorskej zprávy po Morganovi ostalo súkromného majetku v hodnote vyše dvoch miliárdov, čili dvetisíc millionov. Prevažnú väčšinu tohoto bohatstva zdedí jeho syn, ktorý teraz má 48 rokov a ktorý si stane na čelo všetkých podnikov, ktoré zosnulý millionár viedol.

Oheň. Vo Vrbovém (st. nitrianska) minulý týždeň v noci z utorka na stredu zhorela hudova štátnej školy. Do učebných siení prehorelo, steny sa srútily a všetky

učebné prostriedky vyšly na vnivoč. — V obci Nagyrus (st. zemplénska) minulý týždeň v stredu zhorelo 30 domov, veľmi mnoho slamy a veľa gazdovského riadu.

Otec a syn. Matej Diabel so svojim synom Gašparom tieto dni v Žiline rúbali drevo. Po práci išli domov do obce Zsolnatarnó a cestou na čomsi sa pohásterili. Zo zvady povstala bitka a otec tak ovalil syna kerou po hlave, že tento bez povedomia klesol na zem. Nebezpečne raneného syna odviezli do nemocnice v Žiline.

Nebude zo psa slanina. Neďaleko hlavného mesta ležiacu obec Erzsébetfalva a jej okolie od viac mesiacov zaplavili falošnými peniazmi. Policii podarilo sa jednu z troch členov pozostávajúcu bandu falšovateľov peňazí zatknúť. Policia novšie zase zatkla jednu nebezpečnú falšovateľku peňazí v osobe 74-ročnej kofy Alžbety Kamenikovej, ktorá už štyrikrát bola trestaná pre falšovanie peňazí. Stará hriješnica sa priznala svojej vine.

Hospodár len vtedy môže mať veľkú radosť, keď zožatú hojnú úrodu vymlátit môže motorovou mlatiackou, pochádzajúcou z motorovej dielne Ludvika Kállayho. Presná adresa: *Ludvíha Kállaiho* motorová dielňa, *Budapest, VI., Gyár-utca číslo 28.*

Hryzenie čili kolika.

Táto nemoc najčastejšia je pri koňoch a záleží v tom, že chvíľami v bruchu krčovitá boľastí nastanú. Dľa rozličných príčin rozoznávame rozličné druhy koliky asice:

1. Kolika krčovitá pochádza z prechladnutia.
2. Kolika zo zapečenia pochádza z nashromaždeného tvrdého a suchého lajna v črevách.
3. Koliku z prekrmenia zapríčiňuje požívanie mnoho fažko stráviteľnej krme.
4. kolika vetrová nastane po krmení so zelenou krmou, ktorá v žalúdku mnoho plynu vytvoruje.
5. Kolika pochodiaca od zapletenia čriev, poranenia žalúdka a čriev.
6. Kolika zapríčinená nashromaždením sa larv, ovadov, páseníc v črevách.

Úkazy sú nasledovné: pri dobytku pozorujeme zvláštny nepokoj, prestupuje obzerá sa nazpät, dýpa, hrabe nohami, liha si a povaľuje sa, ľahne si na zadok časom sa postaví, jako keď by chcelo lajniť bez toho, že by sa to stalo. Dýchanie a bitie žil sa zrýchli, zviera sa potí a neskorsie klesne. Konce údov zvierať chladnú a bachor je nafúknutý. Jestli tieto úkazy behom 12 hodín zmiznú, tak boľastí prestávajú a močenie a lajnenie nastane. Nepriaznivým znakom je ležanie na zadku s vystretými nohami, keď chorý kus sedí ako pes a ďalej studený pot.

Keď kôň dostane koliku, musí byť na celom tele postriekaný terpentínovým olejom alebo gáfrovým lie-

hom a na to ho treba tret slamenými vechfami, pokrovcom prikryť a za dlhší čas prevádzať.

Každé líhanie alebo váhanie musíme koňovi zabrániť. Najmenej každú hodinu dávajme koňovi odmäkčujúce kristýry z letnej mydlovej vody, do ktorej pridáme niečo oleja alebo kuchynskej soli.

Pri silnom zapečení môžeme klistýry z dohánového odvaru dať. Koňovi dáme užiť horkú soľ alebo Glauberovu soľ, pol kilogrammu naraz, rascové alebo harmančekové odvary, alebo aloe 3 dkg. naraz, rycinový olej veľkému koňovi pol litra naraz. mlieko s cibuľou a cesnakom alebo dohánové odvary. Pri tom musí dať každý pozor, aby lieky označené všetky odrazu sa nedali, len ktoré sú pri ruke. Veľmi často sa stáva, že pri chorobe každý dáva inú radu, tak že gazda nevie, čo má robiť a poslúchne, kto mu čo poradí a radené lieky dáva jeden za druhým, tak že taký dobytok dostane zapálenie žalúdka a často zbynie.

Richvald (Kristályfalu).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Prosím uctive o uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

Pre mojich, v jaseňi ohňom navštívených milých farníkov od ostatného výkazu láskavé milodary poslali mi ešte nasledujúci dobrodincovia:

Spišská Kapitula 100 korún, Anton Beszkid ľudový ablegát starolubovenského okresu 60.—, Anna Bartkovszky z Gňazd 2.—, Arpad Bugsch mestský notár z Felkej 5.—, Sbiierka Valenta Malinayho z Vyšných Lapš 7.— (k tomu prispeli Braterstvo Ružencové 5.—, Valent Malinay 1.— a Jozef Grilak 1.—), Ján Gürsching kaplán z Levoče 5.—, Sbiierka Ondreja Garzsika okresného notára z Tomašovec 25.— (k tomu prispeli notár Garzsik 5.—, Arnutovec 4.—, Letanovce 10.— a Tomašovec 6.—), Silvester Machay železničný merník z Miškova 20.—, Levočská priemyselná Banka 5.—, Julius Kern opáťfarár z markušovskej schránky sv. Antona 40.—, Sbiierka Jozefa Patkó profesora gymnazialneho z Kaposváru 15.28, Ladislav Muszkalay kaplán z Lubice 4.—, Vilhelm Richter učiteľ z Diviňa 3.—, Administrácia Sv. Adalberta z Prešporka 3.—, Štefan Bednaresik z Ružencového spolku kézmarskeh o 17.40, Veriaci Lešnickí 7.57, Sbiierka Rudolfa Havasa predstaveného železničnej stanice z Hontnémeti 10.40 (k tomu prispeli Havas 5.—, Štefan Margorin farár hontnémetsky 2.—, viacerí 3.40), Starovesská Ľudová Banka 10.—, Karol Gavalda účtovník zo Starej Vsi 1.—, Sbiierka Armina Kredátusa notára okresného z Veľkého Lipníka 35.— (k tomu prispeli Kredatusz s manželkou 10.—, Veľký Lipník 20.— a Folvark 5.—) a Michal Garbar z Thuina (Belgicko) 9.95. Obnos celej sbiierky učinil 600 korún 60 halierov. Tieto peniaze dla u mne nachádzajúcich sa kvitancii odovzdal som už pohorelcom.

Týmto veľkodušným dobrodincom v mene mojich ubohých, milých pohorelcov-farníkov srdečne ďakujem, taktiež i pani Jozefovej Kaszab zo Solnoku, že ako celkom cudzá na vianoce s peknou albou obdarila náš kostol.

Franc Klein, farár richvaldský

***

Stará Ves.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vefactený pán Redaktor! Ráčte prosím tento môj krátky dopis uverejniť v našom «Krešťane».

O Starej Vsi už dávno nebolo čitať v Krešťane. A čo teraz sdelím, je tiež len smutné. Pred niekoľko rokmi zúril v obci strašný oheň a teraz akoby znovu strašilo to nešťastie. 30. marca v jednom dome vypukol oheň, na šťastie ale bola nedela, ľudia sa hneď sbehlí a udusili ho. 1. apríla o pol štvrtej ráno zase sa zjavil červený kohút, zhorel bitunok. Tak sa zdá, že dakto podpálil.

Ešte smutnejšia, ba krešťanskú krv poburujúca je druhá novina. Istý židovský mládenec znásilnil jednu ubohu 14 ročnú slúžku. Nemravného krivcnosa odvedli do Levoče, kde už sedí v chládku. Zaslúži veru tú najprisnejšiu pokutu. Krešťanské dievky chráňte sa židov, ktorí — žiaľbohu — už nie jednu nevinnú krešťanskú dievku urobili nešťastnou!

Zarmútený krešťan.

Odkazy redakcie.

F. V. Sz. Dla žiadosti príde hudúčne. — A. P. Žiadané dostanete, — B. V. G. R. Predplatok posial neprišiel. Číslá ale riadne posielame. — J. K. Sz. Celá zasielka príde v budúcom čísle.

PODIVNE LACNÉ PLOTY

Domáce dôroby!

Zriedkavej jakosti.

Veľmi ľahko k upotrebeniu.

Nepočítané listy uznania dokazujú patentovaného

Hungária-pletiva z drótu

nedostížiteľnú zvláštnosť.

Dôrob z cinkovaného drótu. — Zabarviť netreba.
Cena štvorcovho metra od 32 hal. výšej.

K objednaníu u vylučného dorabatel'a:

Alexander Haidekker

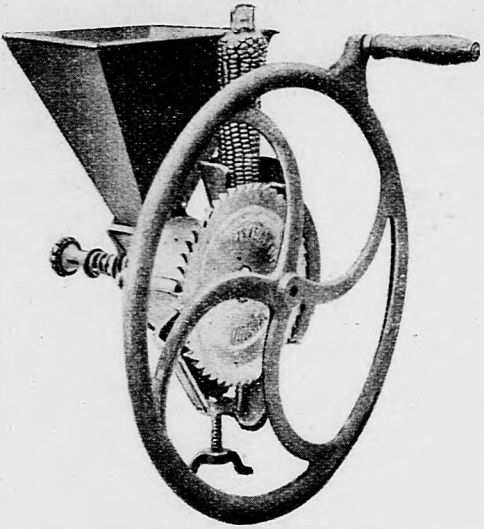
Dielňa pletiva a plotov z drótu

Budapest, VIII., Úllői-ut 48/60. sz.

Výhodná, správna a rýchla výsluha. Obrázkový cenník tranko zdarma.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krešťan». «Krešťan» už cez XX. devätnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krešťan číta a predpláca len «Krešťana».

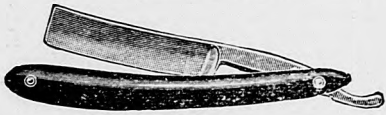
Netreba viac ísť do mlyna!

Bo každý hospodár, ktorý si kúpi tento stroj, vtedy a toľko môže mlieť, koľko potrebuje, vyhne tomu, že by toto melivo bolo horké a mlynárovi tiež nič nemusí platiť, následkom čoho kúpený stroj vyplatí sa sám od seba. Na tomto stroji možno mlieť krúpy akejkoľvek fajnosti, bo sa dľa ľuďosti regulovať môže. Cez jednu hodinu možno na ňom somleť 30-40 kgr. kukurice. Smestia sa doň na ráz 4 litre kukurice. Stroj i s kolesom váži 14 kgr. V hospodárstvach je neoceniiteľný. Okrem kukurice možno na ňom mlieť aj jačmeň, raž a žito. Objednať ho možno aj s doposlaním na železničnú stanicu a so zaobalením za 20.- K. Pri objednaní 10.- K treba vopred poslať. — Objednávanie prima

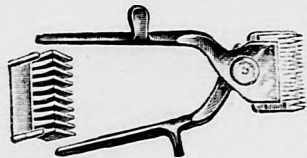
Alexander Takács Budapest, 280. Rákóczi-ut 8. NK.
Cenník s 5000 vyobrazením na žiadosť poslať sa zdarma.

Pred každým majú prednosť moje prima solingenské britvy.

Za každú odo mňa kúpenú britvu prevzmem úplnú záruku, lebo sú všetky z najlepšej ocele kované, na ostro obtiahnuté, k upotrebeniu hotové. Každá britva v pošve bude zastaná. Č. 8701. s rúčkou na čierne vyhladenou na 1/4 dutá, 4/8 široká K 1.70. Č. 8702. s rúčkou na čierne vyhladenou na 1/2 dutá, 4/8 široká K 2.20. Č. 8703. s rúčkou na čierne vyhladenou na 3/4 dutá, 4/8 široká K 2.50. Č. 8711. s rúčkou na čierne vyhladenou na 1/4 dutá, 4/8 široká K 3.60. «Graziosa» britva, zvlášte pánom hol čom ju možno odporučať. — Zaznačená ochranná známka! Možno najst len u mojej firmy! Č. 22. s rúčkou na čierne vyhladenou, nôž 4/8 široký, na 1/4 dute brúsený K 2.-. Č. 26. s rúčkou na čierne vyhladenou, nôž 4/8 široký na 1/2 dute brúsený K .90. Risika niet! Objednávky vybavuje na dobierku alebo za vopred poslaný obnos. Vývozný dom cis. kráľ. dvorného líferanta HANNS KONRAD Brüx č. 3354. (Čechy). Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami zdarma a franko.

Opravdový holičský stroj k strihaniu vlasov

jestli objednaná ku mne pošle spolu s týmto ohlasom
Objednaná prima

ALEXANDER TAKÁCS
veľkého tovaru obchod
Budapest, 280., Rákóczi-ut 8. NK.

Obrázkový hlavný cenník s 5000 vyobrazením zdarma.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.80 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove posteje.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 130 cm. dlhá, 116 cm. široká K 10.-, 12.-, 15.-, 18.-, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.-, 15.-, 18.-, 21.-. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.-, 3.50, 4.-, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shotovujeme vo veľkosti dľa vole. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.- lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 134. pri Pilsen (Čechy).**

Najlepší český prameň k objednaní.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; najfajnejšie papierie z prs 12 K; Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteje

z hustej tkny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 Spodné periny z pevného vrázkovaného građu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovú dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Oznamy prijíma administracia

„Krestan“

BUDAPEST
Szentkirályi-utca 28.

Rušeň!

!! S 18 prvými vyznaceniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

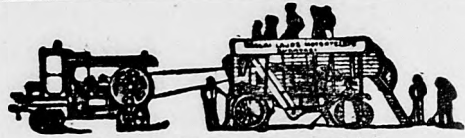
Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvreliej Ludvika Kállai

elektrické benzínokomobil stroje ku mlaťbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.

!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchší a najdokonalejší mlaťebny stroj prítomnosti

Bez strojníka lahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje polného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mláteniu a ku siatiu atd.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast najlepšie podarili. Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Posielam zdarma

a franko každému moj hlavný cenník mojich dobre chodiacich vačkových hodiniek, ďalej každého druhu hudebných strojov, preto aj odporúča sa potrebné články objednať na dopisničkej cis. a kráľ. dvorný zasielca

HANNS KONRAD vývozný dom Brüx, číslo 3364. (Čechy).

Dobré niklové hodinky K 4.20, 5.-. Niklové budičky K 2.30 s nočným osvetlením K 3.30. Budičky s duplovaným zvankom K 3.80. Okruhle hodiny do kuchyne K 3.20. Hodiny s kukuckou K 7.60, 8.50. Moderné miniatúr pendle K 13.50, pendle s pondusmi K 55.-. Veľký výber hudobných strojov: husle K 5.80, 7.-, 60.- a v. Harmoniky K 5.-, 8.40 a v. Accorditary K 4.80, 6.50. — Koncertitary K 16.-, 22.-. Stroje k hovorení K 22.-, 30.-. Žiadne riziko zámena povolená alebo návrat peňazi. Prívatným zasiela sa poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazi.

Najlepšia kosa na svete je kosa z kanónovej ocele.

Prevyšuje všetky fabrikáty.

Tieto kosy rozposielam pri úplnej záruke a ponač vyhotove né sú z najprvej triedy ocele, za ne berem na seba všemožnú zodpovednosť. S mojimi kosami rýchlo ide robota, bo ľahko režu akukol'vek hrubú slamu. Riziko je vytvorené bo nesodpovedné kosy hneď zamením alebo vrátim peniaze. Ku každej kose zdarma dám 1. kus patent kariku.

70	75	80	85	90 cm.
1.80	2.10	2.30	3.35	2.40 kor.
95	100	105	110	cm.
2.50	2.60	2.70	2.80	kor.

ALEXANDER TAKÁCS
vývozný dom Budapest, 280. Rákóczi-ut 8. NK.
Cenník s 5000 vyobrazením zdarma.

